

XEROPHYTA

Contactblad van de afdeling Wageningen e.o.
(opgericht 1 mei 1955)

Jaargang 26 no.1
Januari 2022

**Afdeling 'Wageningen en omgeving' van Succulenta,
Koninklijke Nederlandse vereniging van liefhebbers van cactussen en
andere vetplanten**

Xerophyta

Contactblad voor de afdeling Wageningen en omgeving.

Voorzitter:	P. Knippels	tel: 06-48590702
	e-mail:	info@bloembol.info
Secretaris:	C. Geris	tel: 0318-417319
	e-mail:	chrisgeris@planet.nl
Penningmeester:	E. Weijman	
Algemeen lid:	G. van Huffel	
	B. Tänzer	
Redactie:	C. Geris	tel: 0318-417319
	e-mail	chrisgeris@planet.nl
Bibliotheek:	E. Weijman	
Beamer :	C. Geris	tel: 0318-417319
	e-mail:	chrisgeris@planet.nl

Lidmaatschap

Contributie afd. Wageningen e.o.: € 25, gezinsleden € 12,50 en jeugdleden € 10 per jaar.

Contributie overmaken: rekeningnummer NL42 INGB 0007 4090 94 ten name van: Succulenta afd. Wageningen e.o.

Contributie landelijke vereniging: € 30 per jaar

Vergaderlocatie:

Zaal van de speeltuinvereniging "Tuindorp",
Floralaan 20/B, 6707 HR Wageningen. Tel.: 0317-411601

Omslagfoto: Mammillaria huitzilopochtli var. niduliformis
www.llifle.com, Valentino Vallicelli

Wie is Wie: Ben Tänzer

Beste afdelingsgenoten!

De “pen” gaat deze keer naar mij, Ben Tänzer.

Alwéér doorkruist corona ons samenzijn bij de speeltuin. En natuurlijk ook alwéér de decemberquiz. Maar die houden jullie te goed; zo wordt de spanning wél opgevoerd!

In Succulenta hebben jullie mijn selfie in de kas kunnen zien in de reeks 50 jaar jubilarissen. Los van de vertekening die m'n hoofd wat laat opzwellen lijkt 50 jaar lidmaatschap best lang. Maar dat valt wel mee, het is geen verdienste. Je wordt ouder en dan tellen de jaren vanzelf op; niks aan te doen. Wat daarentegen wel weer leuk is na zo'n tijd, is het feit dat ook je planten een respectabele leeftijd kunnen bereiken, mits voldoende goed verzorgd. Zo zaaide ik ruim een halve eeuw geleden mijn eerste zakje gemengde cactuszaden.

Daar zat een *Cereus peruvianus* tussen die zich heeft ontwikkeld tot een fors monster. Zo'n zwaargewicht verpotten is een vak apart. Ik heb hem

omwikkeld met oude binnenbanden van een fiets om hem zonder beschadiging van hem en mijzelf in zijn nieuwe onderkomen te takelen. Mijn eerste cactus kocht ik als 13-jarige bij ter Meulen in Rotterdam, een warenhuis dat in 1993 failliet ging. Aan mij heeft dat niet gelegen want na het eerste plantje volgden er meer. Zoveel, dat ik in de tuin van ons ouderlijk huis een kasje mocht bouwen. Dat ging met bij elkaar geschooid materiaal van oude kassen die in de buurt werden afgebroken. Ik werd in die tijd ook lid van de afdeling Rotterdam, heb daar zelfs nog in het bestuur gezeten. Dat stimuleerde wel. Zaaïen, planten ruilen, bij anderen op bezoek: het leek wel een echte hobby te worden! Terwijl klasgenoten brommers aan het opvoeren waren, met elkaar bier gingen drinken en meiden gingen versieren zat ik zaaïingen te verspenen en prikkers op te potten. Gelukkig is later alles alsnog goed gekomen.

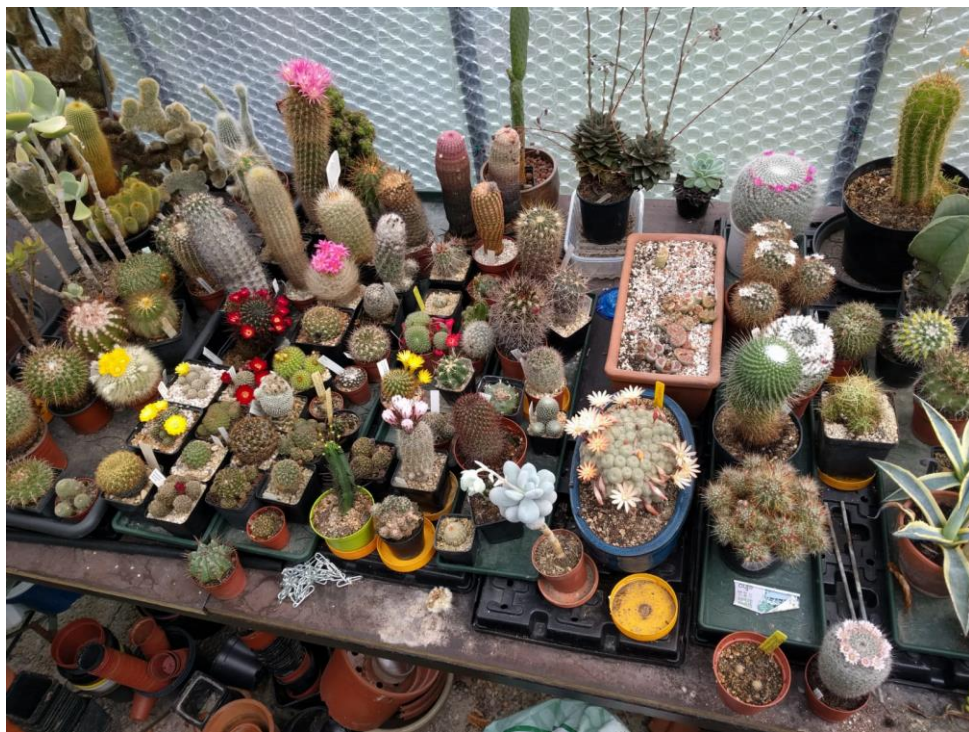
Het was soms lastig om een verzameling door de militaire diensttijd, de studieperiode en vele verhuizingen heen te loodsen. Zo heeft de hele zaak eens bovenop een plat dak van een winkel overzomerd, in een leeg klaslokaal van een school overwinterd totdat er wat meer rust kwam met het betrekken van ons huidige adres. Er is in deze lange periode ook wel het een en ander gesneuveld. Maar ook planten die veel te groot waren geworden hebben een andere weg gevonden. Een *Agave filifera* van een meter doorsnee (naar de Floriade in Zoetermeer), een *Opuntia robusta* met schijven als karrenwielen (kliko) zijn zo een paar voorbeelden. De laatste jaren houd ik er een leuke, compacte kleine verzameling op na. Er komt wat bij, er gaat wat af, zo nu en dan een zaaïsel om het af te leren, het blijft boeien en vooral in het voorjaar is het weer een feest hoe al die bloeiers de boel opfleuren.

Ik stook in de winter beperkt. Dat wil zeggen: ik houd het vorstvrij met een ventilatorkacheltje. Voordeel is dat de lucht in beweging blijft en dat werkt goed tegen schimmels. Daar heb ik dan ook geen last van. Van ongedierte des te meer. Mijn aanhoudende gevecht tegen wolluis en spintmijt kent winnaars noch verliezers met de beperkte middelen waarover een consument nu nog kan beschikken. Een continuïng story zullen we maar zeggen, ik houd de schade zoveel mogelijk beperkt en soms moet je een plant maar gewoon weggooien, toch? Planten voor wie dit winterregime te heftig is neem ik tijdelijk in huis. In een niet gebruikte slaapkamer boven wordt het niet heel veel kouder dan 10 graden en dat overleven de meesten wel. Ook sommige *Euphorbia* soorten die het juist in de winter in hun hoofd halen te gaan groeien mogen dat zelfs in de woonkamer komen doen, waarom ook niet?

Zoals Peter in Succulenta schreef, het is heel leuk om op de vensterbank te kweken en het gaat ook prima.

Sinds ik in Wageningen ging studeren ben ik lid van deze afdeling geworden. Ik ben altijd een slechte bezoeker van de avondbijeenkomsten geweest. Vele jaren was ik meestal zó laat thuis uit mijn werk dat ik aan de prak zat als de bijeenkomsten al begonnen waren. Bovendien heb ik meer hobby's die me vaak ver van huis brengen. Inmiddels ben ik met pensioen en heeft de schipper met wie ik groepen over IJsselmeer en wadden voer haar schip verkocht dus kan ik vaker komen. Maar nu gooit tante Corona weer roet in het eten! Ooit zal het wel goed komen. Ondertussen blijft deze afdeling een hartstikke leuk clubje. We maken een hoop plezier, nemen onszelf niet ál te serieus en delen ondertussen kennis, plantjes, lief en leed.

Ik wens jullie allemaal weer een mooi nieuw jaar in goede gezondheid. En moge onze hobby ons op een vrolijke manier door elke moeilijke periode heen helpen!

Belevenissen tijdens botanische trip door Zuid-Afrika in 2013

Deel 2

Overwoekerd door het gras

Somerset East ligt aan de rand van de Karoo. In de dalen is het droog met een succulente vegetatie. Deze wijzigt als je de heuvels inrijdt. Mijn tocht gaat naar de Boschberg. In het dal is het zonnig. Bovenop de berg is het mistig. Het is nog vroeg in de ochtend en Cameron vertelt dat het in de loop van de ochtend wel zal optrekken. Ondanks het weer is het een mooie tocht.

Afb. 10 Uitzicht vanaf de Boschberg

Bovenop de berg staan naast elkaar in de berm *Drimia elata*, *Kniphofia triangularis* en *Bulbine abyssinica*. Ons doel is het privé natuurgebied Waainek Wildflower Reserve. Cameron adviseert de eigenaar in het beheren van het natuurgebied. Zo laat de eigenaar in het najaar, september, het dan verdroogde gras afbranden. Voor de andere vegetatie is het gewenst om dit om de twee of drie jaar te doen. De laatste keer dat het terrein dat we bezoeken is afgebrand is vier jaar geleden. Als we door het terrein lopen

merken we dit direct. Het gras is hoog en staat dicht op elkaar. De andere planten komen hier met moeite doorheen. We gaan op zoek naar *Haemanthus carneus*. We vinden op plekken waar het gras minder dik groeit en op open plekjes enkele bloeiende planten.

Afb.11 *Haemanthus carneus*

Afb.12 *Euphorbia meloformis*

Hoe verder landinwaarts hoe droger

Aan de kust met de Indische Oceaan in de Zuid-Afrikaanse provincie Oost-Kaap heerst een bijna tropisch klimaat, met bijbehorende weelderige vegetatie. Hoe verder je landinwaarts rijdt, hoe droger het wordt en hoe meer vetplanten je ziet. De vegetatie wordt een 'karoo vegetatie' genoemd. Bij de stop langs de R63 bij Adelaide stonden in de berm *Euphorbia meloformis*, *Huernia thurettii* en *Sarcocaulon vanderrietiae* (met een paar bloemen).

Bezoek aan farm broer Cameron

Een bijzondere stop was het bezoek aan de farm van de broer van Cameron. Cameron is hier opgegroeid, kwam er nog regelmatig en kende de farm op zijn duimpje. Hier groeit de door Cameron ontdekte *Brachystelma cathcartense*, vernoemd naar de plaats waar de farm is: Cathcart. Door het hoopje stenen rond de plant wist hij precies waar deze stond. Toen ik de stenen even wilde weghalen voor de foto, werd ik even gecorrigeerd. Dat mocht niet.

Afb.13 *Sarcocaulon vanderrietiae*

Afb.14 *Brachystelma cathcartense*

Euphorbia mauritanica

Op verschillende plekken zagen we *Euphorbia mauritanica* planten. Dit soort stond niet op het lijstje van ‘die wil ik een keer gezien hebben’, dus een mooie bijvangst. Door de soortnaam verwacht je deze plant niet te zien in zuidelijk Afrika, maar eerder in noordwestelijk Afrika. De soortnaam is dus wat misleidend.

Euphorbia mauritanica vormt een sterk vertakkende struik die een hoogte, en breedte, van anderhalve meter kan bereiken. De plantendelen, stammetjes, takken, als je het zo wil noemen, zijn rond van vorm en staan bijna rechtop. Het lijken wel potloden. In het groeiseizoen zie je op de stammetjes kleine bladeren, die in de rustperiode afsterven. De planten van deze soort groeien in grote delen van Zuid-Afrika en Namibië. Ze komen voor in verschillende vegetatietypen, uiteenlopend van de meer tropische regio's aan de Indische Oceaan, fynbos tot de karoo. Ze geven de voorkeur aan zanderige, rotsige bodems. De Afrikaner namen voor *E. mauritanica* zijn onder andere gifmelkbos, geelmelkbos en beesmelkbos.

Het lijkt met de naamgeving al mis te gaan bij de start, bij Linnaeus. Hij was de eerste die deze plant als *Euphorbia mauritanica* beschreef. Linnaeus beschrijft de plant in zijn boek ‘Hortus Cliffortianus’ uit 1737. In ditzelfde boek beschrijft hij ook *Euphorbia tirucalli*, *E. antiquorum* en *E. heptagona*.

Linnaeus neemt in zijn beroemde werk ‘Species Plantarum’ uit 1753 de teksten van zijn eerdere werk integraal over.

Afb. 15: *Euphorbia mauritanica*

Je doet soms niet slimme dingen om een plant te zien

De laatste stop op de laatste dag, op weg naar het vliegveld voor de terugvlucht van Oost-Londen naar Johannesburg was bij de groeiplaats van een roze bloeiende *Haemanthus humilis* subsp. *humilis* vlakbij de Thomas River. We liepen vanaf de doorgaande weg naar een enorme, eeuwenoude *Cycas* plant. Hier kregen we uitleg hoe we bij de planten moesten komen. We stonden aan de rand van een steile helling en we moesten een tiental meters afzakken naar een richel. De boodschap was dat we ons goed moesten vasthouden aan het gras, want als we uitgleden, dan zouden we zo'n 50 meter naar beneden vallen in de Thomas River. Dus voorzichtig aan.

De richel was smal én glad door water, dus moesten we zijdelings erover heen lopen, of beter erover heen schuifelen. Dat is al een hele opgave, de richel was nat, maar ook het gras waar je je aan moest vasthouden. Ik heb me meermaals afgevraagd waar ik aan begonnen was. Ik keek maar niet naar beneden, want dan zou ik last krijgen van hoogtevrees. En waar we liepen

was daar niet de juiste plek voor. We hebben meerdere bloeiende *H. humilis* subsp. *humilis* planten gezien. Ik kan je verzekeren dat met één hand je camera scherpstellen geen sinecure is. Maar het is (bijna helemaal) gelukt. Als ik erop terugkijk, dan was het eigenlijk gekkenwerk. Goed dat ik het van te voren allemaal niet wist.

Afb.16 eeuwenoude *Cycas*

Afb.17 *Haemanthus humilis* subsp. *humilis*

Een paar jaar geleden heb ik een collectie *Haemanthus* planten gekocht. Het bijzondere is dat in de collectie ook enkele planten *H. humilis* subsp. *humilis* met de aanduiding ‘Thomas River’ stonden. Ze hebben ondertussen gebloeid. Als ik de bloemen en de bladeren vergelijk met die op mijn foto’s dan lijkt het er erg sterk op dat mijn planten afkomstig zijn van deze locatie.

Peter Knippels

Bijeenkomst 11 november 2021

Ondanks dat een donkere wolk van nieuwe coronamaatregelen over ons hing kwamen we op Sinte Maarten als afdeling weer bij elkaar, het hoofdmenu een lezing van Nico Uittenbroek over cactussen en vetplanten van A tot Z. Ondanks 10 afzeggingen waren er toch nog 15 leden aanwezig. De voorzitter Peter Knippels opende de vergadering en gaf voor de echte liefhebber “Kennen en herkennen van kasplagen” cadeau.

Arie Rodenburg heeft officieel zijn lidmaatschap wegens zijn sterk achteruitgaande gezondheid opgezegd.

Ook Lies heeft na een operatie op een heel ander vlak helaas een longembolie opgelopen waardoor ze voorlopig uitgeschakeld is, we wensen haar beterschap en sturen haar namens de afdeling een kaart met de wens dat ze weer snel zal opknappen.

Evert Weijman maakt de afdeling erop attent dat we 2 abonnementen op tijdschriften hebben: KUAS en Avonia. Leden kunnen die lenen, maar wel wordt dan van ze verwacht dat ze die de volgende bijeenkomst weer inleveren.

Bert Westerhuis had vorige vergadering een vraag over de verkrijgbaarheid van 12 cm bakjes gesteld en intussen een adres opgespoord waar die te krijgen waren. Johan Timmermans had van Soparco een achtkantige 12 cm pot meegebracht waarvan hij niet wist of die nog leverbaar was. Coert gaf aan die evt. wel bij Kakteen Schwarz te willen bestellen als daar uit de afdeling voldoende vraag naar was.

De lezing van Nico begon met het voorstellen van diverse leden van de vetplantenfamilies. Zowel bekende als onbekende soorten passeerden de revue waarbij Nico mooie plaatjes van zijn gekweekte exemplaren afwisselde met andere opnames. Ook gaf hij op humoristische wijze aan wat er allemaal met het kweken van de planten mis kan gaan, van aantasting door spint en luis tot zaailingen onder de algen en het wegvallen van hele zaaisels door schimmels. Door zijn lange ervaring en werkzaamheid in de glasteelt kon hij vele goede tips geven, hij pleitte ervoor hard te kweken, planten niet op te blazen met te veel mest en water zodat de natuurlijke vorm goed behouden blijft. Na de pauze kregen we de cactussen, daarbij ook weer mooie plaatjes met veel kweektips, waarbij hij de stelling poneerde dat erg veel cactussen, trouwens ook vetplanten, in de winter lage temperaturen en zelfs vorst kunnen doorstaan, mits de luchtvochtigheid maar niet te hoog is. Waar en van wie hadden we dat ook al eens meer gehoord?

Nadat Nico bedankt was voor zijn leuke verhaal werd de datum van de decemberbijeenkomst op donderdag 9 december nog eens genoemd omdat die abusievelijk in de agenda staat op 10 december. Conferencier, quizmaster, spelleider en gastheer en al meer dan 50 jaar geridderd lid van Succulenta is Ben Tänzer, verdere aanbeveling overbodig lijkt me. Hopelijk zien we elkaar allemaal daar dan weer of corona moet roet in ons eten gooien.

Coert van Dijk.

Vraag en aanbod

Aangeboden door Coert van Dijk: bims, 10 liter voor € 3,20.

Mee te nemen naar de vergadering of af te halen in Overberg. Graag van tevoren een mail of telefoontje.

Activiteitenkalender

Alle activiteiten zijn onder voorbehoud en afhankelijk van de dan geldende coronamaatregelen.

10 febr.: lezing door Andre van Zijlen over Argentinië

10 maart: lezing door Wiebe Bosma over Madagascar

2 april: open dag bij Ubink

14 april: ALV en praatavond

23 april: deelname plantenbeurs in Oosterbeek

Kopij gevraagd: kopij voor het maartnummer van Xerophyta graag uiterlijk 28 februari inleveren.